

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

KORUNNÝ PRINC RUDOLF – SYN CISÁROVNEJ SISI

PRÍPRAVNÉ CVIČENIA

na náučný výlet na zámok Schloss Hof

PRE STREDNÉ ŠKOLY

Návrh a koncept: Mag. Elisabeth Jonasch-Preyer a Mag. Georg Lobner
Grafická úprava: Birgit Rieger, www.br-design.at

Obr.: Korunný princ Rudolf (portrét v uniforme), olejomalba neznámeho umelca, po roku 1888.
© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Alexander Eugen Koller

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ŽIVOTOPIS KORUNNÉHO PRINCA RUDOLFA 1858–1889

Obr. 1: Cisárovná Alžbeta s Gizelou a Rudolfom, akvarel Josefa Kriehubera, 1858.

Rudolf, vytúžený syn cisára Františka Jozefa a cisárovnej Alžbety (Sisi), sa narodil **21. augusta 1858** na zámku Laxenburg pri Viedni ako ich tretie dieťa. Jeho matka Alžbeta sa často zdržiavala na dlhých kúpeľných pobytoch v zahraničí, a tak Rudolfovu výchovu prevzala šľachtická vychovávateľka (aja) spolu s pestúnkou. Zo začiatku predstavovala výchova následníka trónu tvrdý vojenský dril. Rudolfovi obliekli už ako dvojročnému vojenskú uniformu a **disciplína, poslušnosť a zocelovanie** boli hlavnými princípmi jeho výchovy. Od šiestich rokov bol vychovávateľom korunného princa vysoko postavený armádny dôstojník, generálmajor gróf Leopold Gondrecourt. Ten sa usiloval chorľavého a citlivého Rudolfa telesne a duševne zoceliť prostredníctvom neľahkých

zdlhavých cvičení, ktoré prebiehali za každého počasia, i pomocou náhlych výstrelov z pištole uprostred noci. Tieto metódy však u Rudolfa napokon viedli k psychickým a fyzickým ťažkostiam.

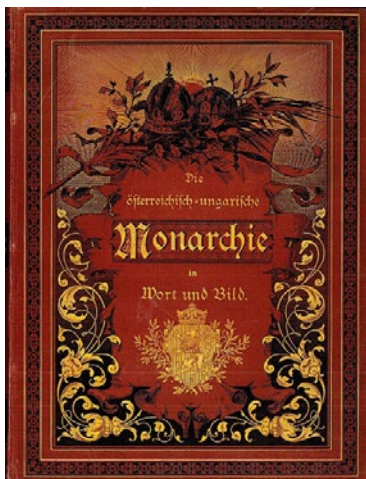
Keď sa Alžbeta v roku 1865 počas svojho pobytu v kúpeľnom meste Bad Ischl dozvedela o krutej výchove svojho syna, vyjadrila cisárovi v liste svoje ultimátum (tento list je v nemčine známy ako „*Ischler Ultimatum*“): Buď bude Alžbete povolené osobne usmerňovať ďalšiu výchovu svojho syna, alebo cisárovná opustí viedenský dvor. Cisár ultimátum svojej manželky prijal a osobnosť mladého, vedychtivého Rudolfa začali na Alžbetin podnet formovať liberálni **intelektuáli a vedci**. Riadne štúdium však bolo pre ctižiadostivého Rudolfa zakázané, pretože nebolo podľa dvorských predstáv „hodné jeho stavu“.

Voči udeľovaniu čestných doktorátov bol Rudolf veľmi kritický, túžil

byť uznávaným vedcom a mysliteľom na základe svojich schopností, nie pre svoj stav a meno.

Obr. 2: Žlna zelená a strakoš sediaci na konári, vlastnoručný akvarel korunného princa Rudolfa, okolo r. 1868.

Obr. 3: „Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom“, ukážka knižného prebalu.

Obzvlášť ho zaujímali prírodné vedy, bol autorom vedeckých štúdií v oblasti **ornitológie**. Pozorovanie vtáctva stálo v popredí jeho záujmu aj počas zahraničných ciest (Orient, Anglicko, Španielsko, Portugalsko, Uhorsko). Rudolf spolupracoval aj s Alfredom Brehmom, jedným z najvýznamnejších zoológov svojich čias, ktorý bol autorom diela o živote zvierat („*Brehms Tierleben*“). Na Rudolfov podnet bola vydaná 24-zväzková encyklopédia „**Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom**“, ktorá je v nemčine známa aj ako „*Kronprinzenwerk*“ („Dielo korunného princa“). Prostredníctvom jej motta „jednota v rozmanitosti“ malo byť posilnené vlastenectvo mnohonárodného štátu.

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

Rudolf bol vo svojom politickom zmyslení **veľmi liberálny**, čo odporovalo jeho konzervatívne otcom cisárovi Františkovi Jozefovi. So svojím otcom zdieľal snáď iba vášeň pre poľovačku. Rudolf vyjadroval svoje názory prostredníctvom novinových článkov, ktoré však uverejňoval pod pseudonymom. V európskej medzinárodnej politike sa prikláňal skôr k spojenectvu s republikánskym Francúzskom, dvojspolok s Nemeckou ríšou Viliama II. naopak považoval za príliš militaristický. Aj to nanajvýš odporovalo oficiálnej politike Františka Jozefa. Tento postoj azda pramenil v traumatizujúcej Rudolfovej mladosti, kedy Rakúsko utrpelo viaceré vojenské porážky (zjednotenie Talianska) a kedy bolo vylúčené z Nemeckého spolku (1866 bitka pri Hradci Králové). Rudolf si osvojil **veľmi tolerantný** svetonázor. Zastával **rovnoprávnosť** všetkých náboženstiev, čím si znepriatelil konzervatívne katolícke kruhy.

Obr. 5: Korunný princ Rudolf s rodinou, originálna fotografia podľa malby J. Plagemanna.

V roku **1881** bol Rudolf z politických dôvodov **zosobášený s princeznou Štefániou Belgickou**. K tejto mladej sedemnásťročnej princeznej sa však Rudolfova matka Alžbeta správala skôr odmietavo. Ich manželstvo bolo zo začiatku harmonické. V roku 1883 sa narodilo ich jediné dieťa, dcérka Alžbeta Mária (Erži). Neskôr sa však manželia vzájomne odcudzili, predovšetkým kvôli Rudolfovmu neviazanému životnému štýlu a mnohým ženským známostiam. Hrdú a konzervatívnu Štefaniu manželove ľubostné dobrodružstvá poburovali.

Rudolfove **návrhy na riešenie** politických a sociálnych problémov monarchie František Jozef **odmietal**. Rudolf bol z politiky v podstate vylúčený a mal plniť iba menšie vojenské úlohy. Jednou z jeho posledných vojenských funkcií bol úrad generálneho inšpektora pechoty, na významnejšie záležitosti však nemal naozajstný vplyv. Ani na osobnostnej úrovni sa Rudolfovi od jeho otca Františka Jozefa nedostávalo uznania. Cisár často znevažujúco hovorieval, že „Rudolf zasa tára“.

Korunný princ sa čím ďalej tým viac utiekal k ľudovým **zábavám** ako tancovačkám, navštevoval viechy (v Rakúsku dodnes obľúbené tradičné vinárstvá *Heuriger*) a vystriedal viaceré ženské známosti. Okrem toho začal holdovať alkoholu a drogám, čím sa jeho zdravotný stav výrazne zhoršil. Rudolf, na sklonku života izolovaný od rodiny a dvora, trpel depresiami a taktiež následkami pohlavnej choroby. Pre 30-ročného korunného princa bola posledným východiskom z jeho nešťastia samovražda. Dňa **30. januára 1889** si mladý Rudolf spolu so svojou sedemnásťročnou milenkou barónkou Mary Vetserovou vzal život **na loveckom zámku Mayerling** pri Viedni. Viedenský panovnícky dvor sa hlavne z náboženských dôvodov snažil túto tragédiu zahmlievať. Udalosť sa však napriek jej nevyjasneným okolnostiam v histórii vysvetľuje ako spáchaná samovražda.

Rudolf bol pochovaný v Kapucínskej hrobke vo Viedni. V hlavnom meste Rakúska je po ňom dodnes pomenovaných niekoľko nemocníc (Rudolfstiftung, Rudolfinerhaus) i jeden mestský okres (Rudolfsheim-Fünfhaus). Aj mimo Rakúska jestvujú miesta, ktoré naňho spomínajú, napr. jazero Turkana vo východnej Afrike, v minulosti nazývané aj Rudolfovo jazero. Jeho meno nesie dokonca aj jedna odroda jablka – „Kronprinz Rudolf“.

Obr. 4: Cisár František Jozef na koni v slávnostnej uniforme poľného maršala s vyznamenaním Rádu Zlatého rúna.

Obr. 6: Lovecký zámok Mayerling korunného princa Rudolfa, historická pohľadnica. 20. st.

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ÚLOHA 1

DOPLŇ DO TEXTU CHÝBAJÚCE SLOVÁ!

Životopis korunného princa Rudolfa 1858-1889

Rudolf, vytúžený _____ cisára Františka Jozefa a cisárovnej Alžbety (Sisi), sa narodil **21. augusta 1858** na zámku Laxenburg pri Viedni ako ich _____ dieťa. Jeho matka Alžbeta sa často zdržiavala na dlhých kúpeľných pobytoch v zahraničí, a tak Rudolfovu výchovu prevzala _____ vychovávateľka (aja) spolu s _____.

Zo začiatku predstavovala výchova následníka trónu tvrdý _____ dril. Rudolfovi obliekli už ako dvojročnému vojenskú _____ a _____, **poslušnosť a zocelovanie** boli hlavnými princípmi jeho výchovy. Od šiestich rokov bol vychovávateľom korunného princa vysoko postavený armádny dôstojník, generálmajor gróf Leopold Gondrecourt. Ten sa usiloval chorľavého a _____ Rudolfa telesne a duševne zoceliť prostredníctvom neľahkých zdĺhavých _____, ktoré prebiehali za každého počasia, i pomocou náhlych výstrelov z pištole uprostred _____. Tieto metódy však u Rudolfa napokon viedli k psychickým a fyzickým ťažkostiam.

Keď sa Alžbeta v roku 1865 počas svojho pobytu v kúpeľnom meste Bad Ischl dozvedela o krutej výchove svojho syna, vyjadrila cisárovi v liste svoje ultimátum (tento list je v nemčine známy ako „*Ischler Ultimatum*“): Buď bude Alžbete povolené osobne usmerňovať ďalšiu _____ svojho syna, alebo cisárovná opustí viedenský dvor. Cisár ultimátum svojej manželky prijal a osobnosť mladého, vedychtivého Rudolfa začali na Alžbetin podnet formovať _____ **intelektuáli** a _____. Riadne _____ však bolo pre citiadiostivého Rudolfa zakázané, pretože nebolo podľa dvorských predstáv „hodné jeho stavu“. Voči udeľovaniu _____ bol Rudolf veľmi kritický, túžil byť uznávaným vedcom a mysliteľom na základe svojich schopností, nie pre svoj _____ a meno. Obzvlášť ho zaujímali _____, bol autorom vedeckých štúdií v oblasti _____. Pozorovanie vtáctva stalo v popredí jeho záujmu aj počas jeho zahraničných ciest (_____, Anglicko, Španielsko, Portugalsko, Uhorsko). Rudolf spolupracoval aj s Alfredom _____, jedným z najvýznamnejších _____ svojich čias, ktorý bol autorom diela o živote zvierat („*Brehms Tierleben*“). Na Rudolfov podnet bola vydaná 24-zväzková encyklopédia „**Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom**“, ktorá je v nemčine známa aj ako „*Kronprinzenwerk*“ („_____“). Prostredníctvom jej motta „jednota v _____“ malo byť posilnené vlastenectvo mnohonárodného štátu.

Rudolf bol vo svojom politickom zmyslení **veľmi liberálny**, čo _____ jeho konzervatívne otcovi cisárovi Františkovi Jozefovi. So svojím otcom zdieľal snáď iba _____. Rudolf vyjadroval svoje názory prostredníctvom novinových článkov, ktoré však uverejňoval pod _____.

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ÚLOHA 1

V európskej medzinárodnej politike sa prikláňal skôr k spojenectvu s republikánskym _____, dvojspolok s _____ Viliama II. naopak považoval za príliš militaristický. Aj to nanajvýš odporovalo oficiálnej politike Františka Jozefa. Tento postoj azda pramenil v traumatizujúcej Rudolfovej mladosti, kedy Rakúsko utrpelo viaceré vojenské _____ (zjednotenie _____) a kedy bolo vylúčené z Nemeckého spolku (1866 bitka pri _____). Rudolf si osvojil **veľmi tolerantný** svetonázor. Zastával **rovnoprávnosť** všetkých _____, čím si znepriatelil _____ katolícke kruhy.

V roku **1881** bol Rudolf z politických dôvodov **zosobášený s princeznou** _____. K tejto mladej sedemnásťročnej princeznej sa však Rudolfova matka Alžbeta správala skôr odmietavo. Ich manželstvo bolo zo začiatku harmonické. V roku 1883 sa narodilo ich jediné dieťa, dcérka _____ (Erži). Neskôr sa však manželia vzájomne odcudzili, predovšetkým kvôli Rudolfovmu neviazanému životnému štýlu a mnohým ženským známostiam. Hrdú a konzervatívnu Štefániu manželove lúboštné dobrodružstvá poburovali.

Rudolfove **návrhy na riešenie** politických a sociálnych problémov monarchie František Jozef _____ . Rudolf bol z politiky v podstate vylúčený a mal plniť iba menšie _____ úlohy. Jednou z jeho posledných vojenských funkcií bol úrad generálneho inšpektora pechoty, na významnejšie záležitosti však nemal naozajstný vplyv. Ani na osobnostnej úrovni sa Rudolfovi od jeho otca Františka Jozefa nedostávalo uznania. Cisár často znevažujúco hovorieval, že „Rudolf zasa tára“.

Korunný princ sa čím ďalej tým viac utiekal k ľudovým _____ ako tancovačkám, navštevoval vechy (v Rakúsku dodnes obľúbené tradičné vinárstvá *Heuriger*) a vystriedal viaceré _____. Okrem toho začal holdovať _____ a drogám, čím sa jeho zdravotný stav výrazne zhoršil. Rudolf, na sklonku života izolovaný od rodiny a dvora, trpel _____ a taktiež následkami pohlavnej choroby. Pre tridsaťročného korunného princa bola posledným východiskom z jeho nešťastia samovražda. Dňa **30. januára 1889** si mladý Rudolf spolu so svojou sedemnásťročnou milenkou barónkou Mary Vetserovou vzal život **na loveckom zámku** _____ pri Viedni. Viedenský panovnícky dvor sa hlavne z náboženských dôvodov snažil túto tragédiu _____. Udalosť sa však napriek nevyjasneným okolnostiam v histórii dodnes vysvetľuje ako spáchaná samovražda.

Rudolf bol pochovaný v _____ vo Viedni. V hlavnom meste Rakúska je po ňom dodnes pomenovaných niekoľko _____ (Rudolfstiftung, Rudolfinerhaus) i jeden mestský _____ (Rudolfsheim-Fünfhaus). Aj mimo Rakúska jestvujú miesta, ktoré naňho spomínajú, napr. jazero Turkana vo východnej Afrike, v minulosti nazývané aj Rudolfovo jazero. Jeho meno nesie dokonca aj jedna odroda _____ – „Kronprinz Rudolf“ .

ÚLOHA 2

**POZORNE SI PREČÍTAJ RUDOLFOV ŽIVOTOPIS A POTOM
ODPOVEDZ NA NASLEDUJÚCE OTÁZKY:**

1. Na akom zámku sa narodil korunný princ Rudolf?

- a) Mayerling
- b) Schönbrunn
- c) Laxenburg

2. Rudolfovi rodičia sa volali:

- a) cisár František Jozef a cisárovná Alžbeta
- b) arcivojvoda František Karol a arcivojvodkyňa Žofia
- c) vojvoda Max a vojvodkyňa Ludovika

3. V ktorom roku sa narodil korunný princ Rudolf?

- a) 1860
- b) 1858
- c) 1856

4. Korunného princa Rudolfa obklopoval od jeho šiestich rokov výlučne mužský personál a vojenský dril ho mal po všetkých stránkach zoceliť. Jeho výchovu riadil armádny dôstojník:

- a) gróf Leopold Gondrecourt
- b) gróf Eduard Taaffe
- c) gróf Karl von Bombelles

5. Z akého miesta poslala cisárovná Alžbeta v roku 1865 písomné ultimátum na viedenský dvor, v ktorom žiadala svojho manžela cisára o úplnú voľnosť v ďalšej výchove svojho syna Rudolfa?

- a) Viedeň
- b) Bad Ischl
- c) Budapešť

6. Ako znie odborný názov vedy o vtáctve?

- a) paleontológia
- b) ornitológia
- c) botanika

Dodatočná otázka: Čo sa skrýva za ostatnými dvoma vedeckými pojmi?

7. Čo bolo poslaním 24-zväzkového náučného diela o habsburskej monarchii, ktoré Rudolf vydal?

- a) posilnenie spolupatričnosti občanov mnohonárodného štátu
- b) vydávanie kníh určených na školské vyučovanie
- c) propagovať zrušenie monarchie

ÚLOHA 2

8. Korunný princ Rudolf uverejňoval svoje články zväčša:

- a) pod vlastným menom
- b) neuverejňoval žiadne články
- c) pod pseudonymom

9. Korunná princezná Štefánia, Rudolfova manželka, pochádzala z:

- a) Monaka
- b) Belgicka
- c) Francúzska

10. Dňa 30. januára 1889 spáchal korunný princ Rudolf samovraždu.

Na ktorom zámku sa táto tragédia odohrala?

- a) Laxenburg
- b) Schönbrunn
- c) Mayerling

11. Jeho milenka, ktorá si taktiež nechala vziať život, sa volala:

- a) Mary Vetserová
- b) Mizzi Kasparová
- c) Mária Larischová

12. Korunný princ bol pochovaný vo Viedni. Ako sa volá hrobka rodu Habsburgovcov?

- a) Františkánska hrobka
- b) Kapucínska hrobka
- c) Jezuitská hrobka

ČO SA STALO PO RUDOLFOVEJ SMRTI? POKÚS SA ZODPOVEDAŤ AJ DVE NASLEDOVNÉ DODATOČNÉ OTÁZKY:

13. V snahe zahladiť všetky stopy po Rudolfovej smrti nechal cisár František Jozef miesto činu

- a) prestavať na kláštor.
- b) úplne zbúrať.
- c) prestavať na kasáreň.

14. Korunný princ Rudolf bol jediným synom cisára Františka Jozefa.

Kto sa stal po jeho smrti novým následníkom trónu?

- a) jeho dcéra arcivojvodkyňa Alžbeta
- b) jeho bratranec arcivojvoda František Ferdinand
- c) jeho strýko arcivojvoda Albrecht

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ÚLOHA 3

POKÚS SA POMOCOU CHRONOLOGICKÉHO ZOZNAMU (KTORÝ SI STIAHNEŠ Z INTERNETU) VYPÍSAŤ DÔLEŽITÉ UDALOSTI V POLITICKÝCH DEJINÁCH MONARCHIE, KTORÉ SA ODOHRALI POČAS PRVÝCH DESIATICH ROKOV RUDOLFOVHO ŽIVOTA.

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ÚLOHA 4

KONFLIKT S OTCOM

Obr. 7: Korunný princ Rudolf (portrét v uniforme), olejomalba neznámeho umelca, po r. 1888.

Obr. 8: Cisár František Jozef v ornáte Rádu Zlatého rúna, olejomalba od Josefa Matthiasa Aignera, 1868.

Korunný princ Rudolf mal veľmi napätý vzťah so svojím otcom cisárom Františkom Jozefom. Cisár vládol konzervatívnym a autoritatívnym spôsobom, zatiaľ čo Rudolf zastával veľmi liberálne názory.

Ktoré z nasledovných pojmov sa spájajú skôr s cisárom Františkom Jozefom a ktoré z nich s jeho synom korunným princom Rudolfom?

Prirad' slová k obrázkom:

**NEOABSOLUTIZMUS, OSVETA, NÁBOŽENSKY TOLERANTNÝ,
SLOBODA NÁZORU, CENZÚRA, FEDERALIZMUS,
PRÍSNY KATOLICIZMUS, STAVOVSKÉ SEBAVEDOMIE,
OTVORENOSŤ SVETU, INTELEKTUÁL, PRAGMATICKOSŤ,
ROJKO, REALISTA**

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ÚLOHA 5

INTERPRETÁCIA OBRAZU

Obr. 9: Korunný princ Rudolf s rodinou,
originálna fotografia podľa maľby J. Plagemanna.

Táto fotografia znázorňuje korunného princa Rudolfa spolu s jeho manželkou korunnou princeznou Štefániou a ich dcérou arcivojvodkyňou Alžbetou Máriou.

Prezri si obrázok a odpovedz na otázky:

Ako sú oblečení členovia rodiny?

Aký je ich výraz tváří a postoj?

Čo držia osoby na fotografii v rukách?

Aký nábytok a iné rôzne predmety je tu vidieť?

Na aké účely vznikla táto fotografia, súkromné či reprezentatívne?

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

ZOZNAM OBRÁZKOV

Titulný obrázok & obr. 7: Korunný princ Rudolf (portrét v uniforme), olejomalba neznámeho umelca, po r. 1888.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Alexander Eugen Koller

Obr. 1: Cisárovná Alžbeta s Gizelou a Rudolfom, akvarel Josefa Kriehubera, 1858.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Alexander Eugen Koller

Obr. 2: Žlna zelená a strakoš sediaci na konári, vlastnoručný akvarel korunného princa Rudolfa, okolo r. 1868.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Sascha Rieger

Obr. 3: „Rakúsko–uhorská monarchia slovom a obrazom“, ukážka knižného prebalu.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Sascha Rieger

Obr. 4: Cisár František Jozef na koni v slávnostnej uniforme poľného maršala s vyznamenaním Rádu Zlatého rúna.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Alexander Eugen Koller

Obr. 5 + 9: Korunný princ Rudolf s rodinou, originálna fotografia podľa maľby J. Plagemanna.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H.

Obr. 6: Lovecký zámok Mayerling korunného princa Rudolfa, historická pohľadnica. 20. st.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Sascha Rieger

Obr. 8: Cisár František Jozef v ornáte Rádu Zlatého rúna, olejomalba od Josefa Matthiasa Aignera, 1868.

© Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H. / Fotograf: Alexander Eugen Koller

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

RIEŠENIA

ÚLOHA 1

DOPLŇ DO TEXTU CHÝBAJÚCE SLOVÁ!

Životopis korunného princa Rudolfa 1858–1889

Rudolf, vytúžený **syn** cisára Františka Jozefa a cisárovnaj Alžbety (Sisi), sa narodil **21. augusta 1858** na zámku Laxenburg pri Viedni ako ich **tretie** dieťa. Jeho matka Alžbeta sa často zdržiavala na dlhých kúpeľných pobytoch v zahraničí, a tak Rudolfovu výchovu prevzala **šľachtická** vychovávateľka (aja) spolu s **pestúnkou**. Zo začiatku predstavovala výchova následníka trónu tvrdý **vojenský** dril. Rudolfovi obliekli už ako dvojročnému vojenskú **uniformu** a **disciplína, poslušnosť a zocelovanie** boli hlavnými princípmi jeho výchovy. Od šiestich rokov bol vychovávateľom korunného princa vysoko postavený armádny dôstojník, generálmajor gróf Leopold Gondrecourt. Ten sa usiloval chorľavého a **citlivého** Rudolfa telesne a duševne zoceliť prostredníctvom neľahkých zdĺhavých **cvičení**, ktoré prebiehali za každého počasia, i pomocou náhlych výstrelov z pištole uprostred **noci**. Tieto metódy však u Rudolfa napokon viedli k psychickým a fyzickým ťažkostiam.

Keď sa Alžbeta v roku 1865 počas svojho pobytu v kúpeľnom meste Bad Ischl dozvedela o krutej výchove svojho syna, vyjadrila cisárovi v liste svoje ultimátum (tento list je v nemčine známy ako „*Ischler Ultimatum*“): Buď bude Alžbete povolené osobne usmerňovať ďalšiu **výchovu** svojho syna, alebo cisárovná opustí viedenský dvor. Cisár ultimátum svojej manželky prijal a osobnosť mladého, vedychtivého Rudolfa začali na Alžbetin podnet formovať **liberálni intelektuáli** a **vedci**. Riadne **štúdium** však bolo pre ctižiadostivého Rudolfa zakázané, pretože nebolo podľa dvorských predstáv „hodné jeho stavu“. Voči udeľovaniu **čestných doktorátov** bol Rudolf veľmi kritický, túžil byť uznávaným vedcom a mysliteľom na základe svojich schopností, nie pre svoj **stav** a meno. Obzvlášť ho zaujímali **prírodné vedy**, bol autorom vedeckých štúdií v oblasti **ornitológie**. Pozorovanie vtáctva stálo v popredí jeho záujmu aj počas zahraničných ciest (**Orient**, Anglicko, Španielsko, Portugalsko, Uhorsko). Rudolf spolupracoval aj s Alfredom **Brehmom**, jedným z najvýznamnejších zoológov svojich čias, ktorý bol autorom diela o živote zvierat („*Brehms Tierleben*“). Na Rudolfov podnet bola vydaná 24-zväzková encyklopédia „**Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom**“, ktorá je v nemčine známa aj ako „*Kronprinzenwerk*“ („**Dielo korunného princa**“). Prostredníctvom jej motta „jednota v **rozmanitosti**“ malo byť posilnené vlastenectvo mnohonárodného štátu.

Rudolf bol vo svojom politickom zmýšľaní **veľmi liberálny**, čo **odporovalo** jeho konzervatívnejmu otcovi cisárovi Františkovi Jozefovi. So svojím otcom zdieľal snáď iba **vášeň pre poľovačku**. Rudolf vyjadroval svoje názory prostredníctvom novinových článkov, ktoré však uverejňoval pod **pseudonymom**. V európskej medzinárodnej politike sa prikláňal skôr k spojenectvu s republikánskym **Francúzskom**, dvojspolok s **Nemeckou ríšou** Viliama II. naopak považoval za príliš militaristický. Aj to nanajvýš odporovalo oficiálnej politike Františka Jozefa. Tento postoj azda pramenil v traumatizujúcej Rudolfovej mladosti, kedy Rakúsko utrpelo viaceré vojenské **porážky** (zjednotenie **Talianska**) a kedy bolo vylúčené z Nemeckého spolku (1866 bitka pri **Hradci Králové**). Rudolf si osvojil **veľmi tolerantný** svetonázor. Zastával **rovnoprávnosť** všetkých **náboženstiev**, čím si znepriatelil konzervatívne katolícke kruhy.

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

V roku **1881** bol Rudolf z politických dôvodov **zosobášený s princeznou Štefániou Belgickou**. K tejto mladej sedemnásťročnej princeznej sa však Rudolfova matka Alžbeta správala skôr odmietavo. Ich manželstvo bolo zo začiatku harmonické. V roku 1883 sa narodilo ich jediné dieťa, dcérka **Alžbeta Mária** (Erži). Neskôr sa však manželia vzájomne odcudzili, predovšetkým kvôli Rudolfovmu neviazanému životnému štýlu a mnohým **ženským známostiam**. Hrdú a konzervatívnu Štefaniu manželove ľúbostné dobrodružstvá poburovali.

Rudolfove **návrhy na riešenie** politických a sociálnych problémov monarchie František Jozef **odmietal**. Rudolf bol z politiky v podstate vylúčený a mal plniť iba menšie **vojenské** úlohy. Jednou z jeho posledných vojenských funkcií bol úrad generálneho inšpektora pechoty, na významnejšie záležitosti však nemal naozajstný vplyv. Ani na osobnostnej úrovni sa Rudolfovi od jeho otca Františka Jozefa nedostávalo uznania. Cisár často znevažujúco hovorieval, že „Rudolf zasa tára“.

Korunný princ sa čím ďalej tým viac utiekal k ľudovým **zábavám** ako tancovačkám, navštevoval viechy (v Rakúsku dodnes obľúbené tradičné vinárstva *Heuriger*) a vystriedal viaceré **ženské známosti**. Okrem toho začal holdovať **alkoholu** a drogám, čím sa jeho zdravotný stav výrazne zhoršil. Rudolf, na sklonku života izolovaný od rodiny a dvora, trpel **depresiami** a taktiež následkami pohlavnej choroby. Pre tridsaťročného korunného princa bola posledným východiskom z jeho nešťastia samovražda. Dňa **30. januára 1889** si mladý Rudolf spolu so svojou sedemnásťročnou milenkou barónkou Mary Vetserovou vzal život **na loveckom zámku Mayerling** pri Viedni. Viedenský panovnícky dvor sa hlavne z náboženských dôvodov snažil túto tragédiu **zahmlievať**. Udalosť sa však napriek nevyjasneným okolnostiam v histórii dodnes vysvetľuje ako spáchaná samovražda.

Rudolf bol pochovaný v **Kapucínskej hrobke** vo Viedni. V hlavnom meste Rakúska je po ňom dodnes pomenovaných niekoľko **nemocníc** (Rudolfstiftung, Rudolfinerhaus) i jeden mestský **okres** (Rudolfsheim-Fünfhaus). Aj mimo Rakúska jestvujú miesta, ktoré naňho spomínajú, napr. jazero Turkana vo východnej Afrike, v minulosti nazývané aj Rudolfovo jazero. Jeho meno nesie dokonca aj jedna odroda **jablák** – „Kronprinz Rudolf“ .

Schloss Hof

ODDYCH PO CISÁRSKY

RIEŠENIA

ÚLOHA 2

**POZORNE SI PREČÍTAJ RUDOLFOV ŽIVOTOPIS
A POTOM ODPOVEDZ NA NASLEDUJÚCE OTÁZKY:**

1 c, 2 a, 3 b, 4 a, 5 b, 6 b, 7 a, 8 c, 9 b, 10 c, 11 a, 12 b, 13 a, 14 b